

”Försvara Sverige bättre!” – ett realistiskt förslag

Av Jan Wickbom

En intressant och om stor kunskap vittnande artikel i denna tidskrift nr 6/07 framför ledamoten Helge Löfstedt positiv kritik av den strategi och det härordningsförslag som publicerats i skriften ”Försvara Sverige bättre!”. Skriften är medvetet ofullständig, vilket vi påpekat på bilagans tredje rad. Nya överväganden välkomnas därför.

Löfstedt granskar vår publikation ur ett kostnadsperspektiv. En av utgångspunkterna för Löfstedts tankar är, citat: *Den kanske viktigaste kostnadsdrivaren utgörs av bristande avvägning mellan ambition och kostnad i verksamheten*. Löfstedt granskar också bland annat de kostnadsdrivande faktorerna *korta avskrivningstider, teknikens framkant och treterminssystemet*. Granskningarna görs mycket som jämförelser med våra nordiska grannländer, främst Finland.

Det är ytterst strategin som bestämmer kostnaderna för försvaret, både på kort sikt – förbandsverksamheten – och på lång sikt – striden, logistiken. Löfstedt granskar dagens svenska strategi och

förbandsverksamhet och jämför dem med övriga nordiska länders. Erfarenheterna från denna granskning tillämpas på den av oss föreslagna härordningen/förbandsverksamheten. Men den av oss föreslagna verksamheten är mycket olik motsvarande strategi och verksamhet i dag, både hos oss och i våra grannländer. Vår strategi är internationellt sett unik. Trots att Löfstedt varnar för ovana vid övergripande jämförelser syns det oss inte realistiskt att utnyttja erfarenheterna på det sättet. Vi har sökt kostnadsminimera på annat sätt.

Det är praktiskt taget omöjligt att bevisa att man gör en optimal avvägning mellan ambition och kostnader inför Försvarsmaktens operationer, därför att Försvarsmakten slukar pengar men åstadkommer förödelse. Vi har valt att redovisa denna förödelse såsom ”eldverkan per tidsenhet”. Vi är väl medvetna om att detta är ett ytterst summariskt beräkningssätt, men det är dock mätbart i pengar. Bland alla andra faktorer har vi velat framhålla ”plikten” som den kanske viktigaste styrkefaktor eller verkansfaktor. Plikten är inte en

bemanningsmodell utan ett nödvändigt hjälpmedel om våra unika operationer skall kunna leverera ”eld per tidsenhet”.

Löfstedt varnar för *korta avskrivningstider* och *teknikens framkant*. I ”Försvara Sverige bättre!” har strategin och de därpå grundade ”stombataljonerna” utformats just för att kunna utnyttja hållbar och billig materiel, som inte behöver vara på teknikens framkant. Tyvärr har dock teknikutvecklingen hittills varken i Sverige eller utomlands varit inriktad på att ta fram billiga, enkla vapen för strid inom 300-metersradien. I ”Försvara Sverige bättre!” föreslås därför att vi i lugn och ro successivt ombeväpnar och förstärker stombataljonerna. Observera förstärker dem för de uppgifter de skall kunna lösa i vår unika strategi.

Detta innebär att Löfstedts jämförelser med Finlands försvar och dess försörjning med stridsvagnar, övriga stridsfordon och artilleri inte är adekvat. Bland annat genom att man i Finland behållit och ständigt utvecklat dessa vapen och funktioner har man kunnat bibehålla en ganska offensiv möta-hejda-slå strategi. Man eftersträvar en tidig, samlad kraftutveckling som skall verka fredsbevarande eller – även efter svåra motgångar – leda till att Finlands självständighet kan bevaras. Man vill så att säga till varje pris undvika att hela Finland ockuperas. Inte desto mindre finns nog fortfarande en mental beredskap för att, efter denna tidiga kraftutveckling, som man sade sommaren 1944 ”mötas i skogen”. Det vill säga fullfölja motståndet irreguljärt.

Den finländska tidiga kraftutvecklingen skall åstadkommas till del genom att lokalförsvaret binder så mycket fientliga stridskrafter som möjligt. Till det erfordras artilleri. Dessutom genom att en operativ styrka bekämpar angriparens huvudstyrka eller de för Finland farligaste styrkorna. Till det erfordras stridsvagnar, stridsfordon och framför allt artilleri. Finländarna är världsmästare på konventionellt artilleri, men vet dess begränsning och har därför också skaffat raketartilleri. Den finländska kraftutvecklingsmodellen – den offensiva strategin – är, som Löfstedt påvisar, mer kostnadseffektiv än dagens svenska modell. Men den är säkerligen mycket mer kostnadsdrivande än den av oss föreslagna, unika svenska strategin. De finska kostnaderna kan bäras tack vare att man på ett riktigt sätt tillvaratagit både det mentala och det materiella arvet. Detta är för oss en nyttig lärdom. Men det innebär inte att vi bör återgå till en offensiv strategi.

Löfstedt föreslår att vi skall organisera arméstyrkor för nationellt bruk som mycket liknar de finländska territoriella enheterna. Vårt operativa mål för dessa arméstyrkor skulle vara att binda och driva undan luftlandsatta förband av kompani- eller bataljonsstorlek. Men den av oss föreslagna strategin syftar inte till att vi skall eftersträva sådan lokal överlägsenhet. Det är bättre att två stombataljoner länge bekämpar flera motståndare, än att en mekaniserad bataljon binds i strid med ett luftlandsatt förband. Strävan efter överlägsenhet skulle enligt vår uppfattning innebära en dyrbar och känslig suboptimer-

ing av våra resurser.

Löfstedt påpekar att våra stombataljoners utbildningstid internationellt sett är unikt kort och därför skulle den inte vara realistisk. Jag vet inte varför internationella seder skulle vara styrande för svensk utbildning. I varje fall har vi haft andra kriterier.

Om plikten skall vara tillämpbar krävs att den åligger alla. (Om pliktlagen tillämpas så att en myndighet väljer ut värnpliktiga eller om den mönstrande frivilligt väljer värnplikt uppfattas värnplikten av många som en orättvis belastning och av andra mönstrande som ett diskriminerande underkännande. Tjänstgöringen skulle inte komma att präglas av att den är ett ofrånkomligt tvång, en plikt. Detta har man helt klart för sig i Finland.) Åldersklassens storlek blir då ca 40 000 rekryter. Krigsorganisationens storlek bestäms sedan av hur många åldersklasser som behålls krigsplacerade. Vi har exemplifierat med 15 stycken.

Vi kan inte återskapa kapacitet för att utbilda alla de 40 000 rekryterna i en omgång. Utbildningsbefäl och ”sängplatser” (förläggning, matsalar, utbildningsanordningar, övningsterräng m m) kan möjligen skapas för 20 000 rekryter två gånger per år. Men såväl utbildningsbefäl som sängplatser måste tas i anspråk också för annan verksamhet än soldatutbildning. Därför kan effektiv soldatutbildning inte bedrivas 2x6 månader per år, även om det varit önskvärt. Vi måste trixa.

Vi har lagt in ett fyra månaders soldatutbildningspass från påsk till mitten av augusti och ett annat från augusti till jul. Sedan ett, för alla de 40 000 soldaterna, samlat förbandsutbildningsskede i mars. Truppen förs därunder av föregående åldersklass kadetter, som dessförinnan givits 11 månaders reservofficersutbildning. Förbandsutbildningen genomförs helt i fält. Därigenom friläggs ”sängplatserna” en månad per år, vilket inte innebär ett underutnyttjande utan är en nödvändig återhämtning. Trupputbildarna kan under tre månader per år lösa andra uppgifter.

I denna årscykel – stomme – har all militär verksamhet inplanerats. Regimenten övertar ansvaret för stombataljonernas krigsorganisering, förbandsutbildning och förrådsställning. Militärområdena svarar för kadett- och specialutbildning o s v.

Det har visat sig rationellt att efter soldatutbildningen tillfälligt bryta ut stombataljoner och soldater avsedda för internationella insatser ur Försvarsmakten.

Den onekligen korta grundutbildningen – 4+1 månader – bedöms godtagbar endast om verksamheten komprimeras och effektiviseras väsentligt i förhållande till dagens samhällsanpassade lunk.

Trots protester bedömer vi fortfarande att förslagen i ”Försvara Sverige bättre!” är lämpliga och genomförbara. En fortsatt granskning av ledamoten Löfstedt, FOI och alla andra välkomnas.

Författaren är f d överste 1. gr och ledamot av KKrVA